

Grafitis del Castell de Coaner

Sant Mateu de Bages

Ubicació

Comarca:	Bages
Lloc/Adreça:	Castell de Coaner. Demarcació de Coaner
Emplaçament	Ctra. C-55, sortida 17 i prendre camí de Coaner (a la fàbrica Jover). Seguir uns 2 km
Alçada:	388
Coordenades:	
Latitud:	41.83268
Longitud:	1.71316
UTM Est (X):	393147
UTM Nord (Y):	4632000

Classificació

Número de fitxa	08229 - 410
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Element arquitectònic
Estil / època:	Medieval
Segle	XIII-XIV
Estat de conservació	Bo
Protecció	Legal
Tipus de protecció:	BCIN
Europea – Atributs inspire:	National Monument Record – Defensa
Observacions protecció:	BCIN ***idem castells
Data aprovació:	dv., 22/04/1949 - 12:00
Accés	Restringit
Ús actual:	Sense ús
Titularitat	Privada
Titular:	3221201CG9332S0001QA
Fitxes associades:	
Castell de Coaner	
Autoria de la fitxa	Jordi Piñero Subirana

Descripció

Grafitis d'època medieval que es troben a l'interior del castell de Coaner. Concretament, a les parets del pis que correspon al nivell de la porta, sobre l'arrebossat del morter de calç. El conjunt de grafitis representen bàsicament diversos vaixells i una construcció. Els vaixells són de vela llatina (triangular) i tenen remes. En algun d'ells s'hi veu també el timó. Per les seves característiques, especialment pels remes, sembla que podria tractar-se de galeres. Una hipòtesi és que les escenes dibuixades podrien correspondre a una batalla naval en la qual hauria participat l'autor, possiblement empresonat a la torre. L'estil dels dibuixos és senzill però d'una gran precisió, de manera que fins i tot es poden comptar perfectament el nombre de remes o s'hi poden veure els plec de la vela al gràtil. Aquests grafitis devien fer-se en la mateixa època en què es varen bastir les arcades interiors, en el segle XIII, o tal vegada en el següent. Les característiques dels vaixells representats també fan suposar aquesta datació. Així mateix, sobre un carreu de l'arcada hi ha gravada una escena amb animals.

Observacions:

L'interior del castell està pendent d'una intervenció per protegir els grafitis i adequar-lo a les visites. De moment l'interior no és visitable. Imatges: reproduccions d'escenes dels grafitis segons un dibuix de J. Bolòs

Història

Alberto López Mullor, del Servei del Patrimoni Arquitectònic Local de la Diputació de Barcelona, l'any 1995 va trobar en aquest indret abundant ceràmica ibèrica, per la qual cosa és del tot probable que, com succeeix en molts altres casos, el castell medieval estigui situat sobre en antic poblat o oppidum ibèric. Alguns historiadors creuen que, abans de la construcció de la torre de pedra actual, a la segona meitat del segle X, ja hi havia en aquest indret alguns tipus de fortificació més precària. Segons J BASTARDAS (2014) es tractaria d'un dels castells que en un document de l'any 955 s'esmenten amb el terme Terra Gardila (terra de guàrdies). El primer esment documental del castell com a tal és de l'any 960 amb el nom de Quovece negro, i formava part del comtat de Berga, com gairebé tota la vall de la riera de Coaner, on es situava la marca de Berga (a la riba dreta del riu Cardener). Era un castell termenat. El domini eminent pertanyia als comtes de Cerdanya, i després de l'estrucament d'aquesta dinastia als comtes de Barcelona. Segons les excavacions arqueològiques, la construcció de la torre de pedra devia fer-se en aquesta segona meitat del segle X, una mica abans de la consagració de l'església de Sant Julià, l'any 1024. El feudatari comtal del castell (que apareix amb el nom de Codener) era el senyor de Catelladral, Ramon Bernat de Castelladral, que entre el 1068 i 1135 jurà fidelitat a quatre comtes diferents per aquest castell. Després apareix una família anomenada Coaner, si bé semblen més uns castlans que uns feudataris comtals. L'any 1319 apareix, també amb la funció de castlà, Arnau de Vernet. El segle XIV el castell entrà en un seguit de vendes i recompres reials molt habitual en aquest període. Així, el 1381, el rei Pere el Cerimoniós va vendre el castell al noble Francesc de Perellós junt amb altres de la vegueria del Bages. Més tard, els habitants de Santpedor van comprar el 1400 aquest conjunt de castells i viles, i el 1424 van vendre al comte de Cardona la jurisdicció dels castells de Coaner i Torroella. Per tant, la casa comtal de Cardona esdevingué senyora del castell de Coaner i l'incorporà al seu comtat, on es va mantenir fins a l'extinció dels senyorius. Entorn del segle XVI al costat del castell es formà un mas, que a mitjans d'aquest segle estava sota el domini del mas Soler Nou, molt proper. L'any 1555 amb el casament entre Constança Solernou (que va rebre aquest i altres

masos com a dot) i Narcís Torras de Serrateix en funda la nissaga dels propietari de can Serra, que és el nom d'aquesta masia, propietària actualment del castell. L'any 2001 el Servei de Patrimoni Arquitectònic Local de la Diputació de Barcelona, en col·laboració amb l'Ajuntament de Sant Mateu de Bages, portà a terme una intervenció arqueològica a la torre en el marc del projecte de restauració i consolidació de la mateixa.

Bibliografia

BENET, Albert; DUOCASTELLA, Anna M. (1988). "Sant Mateu de Bages", Història del Bages, Manresa, Parcir Edicions Selectes, p. 408. BENET, Albert; MAZCUÑAN, Alexandre; JUNYENT, Francesc (1984). "Castell de Coaner", Catalunya Romànica, vol. XI "El Bages", Barcelona, Fundació Enciclopèdia Catalana, p. 461-465. BOLÒS, J (1997). Castells de la Catalunya Central. Angle editorial. Fundació Caixa Manresa. SITJES MOLINS, Xavier (2013). Els castells i torres medievals del Bages, Centre d'Estudis del Bages, Col·lecció Monogràfics, 29, Manresa, p. 60-63

